

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області

09.04.2025

м. Черкаси, 2025 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 09.04.2025 групою НПМ здійснено відвідування Корсунь-Шевченківського районного суду Черкаської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Тептюк Максим Петрович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області (керівник групи НПМ);

Строкань Сергій Ігорович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Северинчук Людмила Анатоліївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Місцезнаходження суду: вул. Веділіна Олександра, буд. 61/4, м. Корсунь-Шевченківський, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19400.

Керівництво установи:

Літвінова Галина Миколаївна, голова суду;

Катеруша Олександр Петрович, керівник апарату суду.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Державна судова адміністрація України через Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Черкаській області.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установа є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає по першій інстанції цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Штатна чисельність працівників суду – 20 штатних одиниць, з них штатна чисельність суддів – 3.

Суд розміщено в одноповерховій будівлі, у якій облаштовано два зали судових засідань. Розгляд кримінальних справ здійснюється у залі № 2, де встановлено кабінку для підсудних із захисного скла. Крім того, приміщення

оснащене технічними засобами для проведення судових засідань у режимі відеоконференції.

З метою дотримання норм передбачених пунктом 9.5 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН Суди), у залі судового засідання, визначеного для розгляду кримінальних справ, а також у камері для утримання підсудних (засуджених) проводиться бактерицидне опромінювання (бактерицидними лампами) для забезпечення знезараження повітряного середовища та ведеться журнал з відповідними записами проведення таких опромінювань.

Приміщення суду має один основний (центральный) вхід/вихід. При вході приміщення суду розміщена кнопка виклику персоналу для маломобільних груп населення.

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Служби судової охорони, пост яких знаходиться на першому поверсі суду.

У приміщенні суду наявна аптечка, яка знаходиться у кабінеті канцелярії та містить ліки, необхідні для надання первинної медико-санітарної допомоги.

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів тощо.

Вікна в залах судових засідань та коридорах заграбовані.

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Черкаській області, через центральный вхід приміщень суду.

Під час відвідування, обвинувачені, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані особи в суді не перебували.

Випадків заподіяння смерті утримуванням або тілесних ушкоджень в суді не відбувалось.

Попередні зауваження.

Відвідування НПМ здійснюється вперше.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. У порушення вимог пунктів 6.5.1 ДБН Суди, а також пунктів 9, 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства

внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), в суді відсутні камери для підсудних (засуджених). Згідно із зазначеним пунктом, кількість камер повинна визначатися з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань, призначений для розгляду кримінальних справ.

Також у порушення зазначеної норми, в суді не облаштовано приміщення для розміщення особового складу варті. Особи, які перебувають під вартою, тримаються у залі судового засідання або в спеціальному автомобілі. Така практика не забезпечує роздільного тримання чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також ізолюваного тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води.

Водночас, керівництво суду зазначило, що на території суду наявна свердловина. На прохання обвинувачених (підсудних) працівники суду набирають воду зі свердловини. Проте експертиза води зі свердловини не проводилася.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини, стаття 27 Конституції України).

3. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН Суди та пункту 14 Інструкції, в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

4. У порушення вимог пункту 13 Інструкції, в приміщенні суду не забезпечено ізолюваний маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від камери до залу судових засідань, у зв'язку з чим, підсудні (засуджені) конвоюються через центральний вхід коридорами, що є доступними для сторонніх осіб до залів судових засідань, що призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду.

5. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН Суди, в суді відсутній спеціальний санвузол для обвинувачених, підсудних (засуджених).

За інформацією, наданою керівництвом суду, у разі потреби зазначених осіб конвоюють до санітарної kabіни, розміщеної на території суду. (фото 10).

6. У порушення вимог пункту 7.2.6 ДБН Суди, суд не обладнано автоматичною пожежною сигналізацією, що загрожує життю людей у разі виникнення пожежі.

7. У порушення Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України) та маломобільних груп населення.

8. Відповідно до вимог ДБН В.2.2–40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність), доступність для маломобільних груп населення повинна забезпечуватися фізичною можливістю і зручністю потрапляння та пересування об'єктом.

Так, у порушення вимог пунктів 6.1.8 ДБН Інклюзивність, приміщення суду не обладнано пандусами, у зв'язку з чим маломобільні групи населення, без сторонньої допомоги, не можуть вільно пересуватись приміщенням суду.

9. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

10. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН приміщення суду не обладнано кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) ЄСПЛ констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Черкаській області:

1.1. Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

2. Корсунь-Шевченківському районному суду Черкаської області:

2.1. Обладнати суд приміщенням для конвою, забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;

2.2. Обладнати приміщення суду автоматичною пожежною сигналізацією;

2.3. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

2.4. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті;

2.5. Забезпечити в суді ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань;

2.6. Облаштувати в суді найпростіше укриття;

2.7. Облаштувати будівлю суду кімнатою для роботи адвоката з підсудними;

2.8. Забезпечити обвинуваченим, підсудним (засудженим) доступ до питної води.

Додаток: фотоматеріали на 4 арк.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини у Черкаській області**

Максим ТЕПТЮК

Фотоматеріали

фото 1

фото 3

фото 4

фото 5

фото 6

фото 7

фото 8

фото 9

